Ամսագիր գրական, գեղարվեստական եւ հասարակական

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՀԱՅՈՑ

Հիմնադիր՝ Տիգրան Չալխանչեան
Հրատարակչատան 1877

Գլխաւոր խմբագիր՝ Ս. Գ. Գանտ

ԱՄՍԱԳՐԱՏԵՐ

Տարեկան՝ 20 ֆրանկ
Կիսամեայ՝ 10 »

Տարեկան՝ 20 ֆրանկ
Կիսամեայ՝ 10 »

ԲԵՆԻԼՈՒՔՍ ԵՒ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻԿԸ

Հրատարակեալ է Գրիգոր Չալխանչեան

Ֆոնտէ 1877 թուականին

Տնօրէն-Խմբագիր՝ Ա. Ջիւլէկեան

DJÉRIDÉI-CHARKIÉ
(1877)
Fondé en 1877.
Directeur-Propriétaire :
AGOP DJIVELEGUIAN
AVOCAT
Vis-à-vis la S.-Porte, No. 49

ԱՊՈՒԵՏ ՇԱՀԱԲԵԼԻՍԻ ՀԻՇԵՐ (ԹԻՖ. 20
Դիպուծոյ մի թուոտ, սեռեկիր 130 գրո.
» » » 6 այրդր 70 »
» » » 3 այրդր 40 »
Սեռակիր ԷՅՅԵԿԻՐ սեռեկիր 32 ֆր.
» » » 6 այրդր 17 »
» » » 3 այրդր 10 »

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՀՈԼԻՖԱՐՆԵՐ, ՊԻՏԼԻԹԵՐ, ՓԻՓԱՀԱՆԵՐԻ ԵՎ ՍԱՐՔԱՊԱՆԵՐԻ

Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։ Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։

Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։

Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻԿԸ

Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։

Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։

Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։

Ամսական գրական հրատարակութիւն՝ նուիրուած գրականութեան, գեղարուեստի, գիտութեան, հասարակական կեանքի եւ տնտեսութեան։

ՍԻՐԵԼԻ ՀԱՐՍ, ՄԻՆՉԵՎ ՄԱՀՎԱՆԸ

Ամերիկայի Ազգային Գրադարանի գլխավոր գրադարանավարի գրասենյակում գտնվող գրքերի մեջ հանդիպեցի մի հետաքրքիր գրքի, որի մասին ոչ ոք չգիտեր։ Գիրքը գրված է հին հայերենով, ձեռագիր է, և նրա էջերը դեղնել են ժամանակի ազդեցությունից։ Գրքի անունը «Սիրելի հարս, մինչև մահվանը» է։ Գրքի հեղինակը մի հայ կին է, որը ապրել է 19-րդ դարի վերջերին։ Գրքի մեջ նա գրել է իր ամուսնու հանդեպ ունեցած սիրուն։ Գրքի վերջին էջերում նա գրել է, որ ամուսինը մահացել է Սիբիրում։ Գրքի հեղինակը՝ Հասմիկ Գրիգորյան։

Գրքի հրատարակչությունը՝ Երևան, 1912 թվականի։ Գրքի տպաքանակը՝ 500 օրինակ։ Գրքի գինը՝ 1 ռուբլի։ Գրքի հրատարակիչը՝ Ս. Ս. Մամիկոնյան։ Գրքի խմբագիրը՝ Ֆ. Ս. Ֆրանգուլյան։ Գրքի նկարիչը՝ Տիգրան Ալեքսանյան։

Գրքի մեջ հեղինակը գրել է, որ նրա ամուսինը աշխատել է Սիբիրում՝ որպես հանքագործ։ Նրա աշխատանքի ժամանակ նրան հանդիպել է մի հայ։ Նրանք ընկերացել են։ Հայը գրել է նրան, որ նրա ամուսինը մահացել է հանքի փլուզման հետևանքով։ Գրքի մեջ հեղինակը գրել է, որ նրա ամուսինը թաղված է Սիբիրում։

Գրքի մեջ հեղինակը գրել է, որ նրա ամուսինը սիրել է նրան։ Նրա գրքի մեջ գրված է, որ նրա ամուսինը գրել է նրան։

Հանրագիտարանային բնույթի հոդվածներ գրելիս հեղինակները ինչպես հարկ է, հենվում են գիտության ամենավերջին նվաճումների վրա։ Սակայն կան դեպքեր, երբ գիտությունը դեռ չի հասցրել ինչ-որ հարցի վերաբերյալ ասելիքը ասել, կամ ասածը դեռ հարկավոր է ստուգել։ Ինչպես ասում է ռուսական մի հանելուկ, «Ամեն ինչ գիտի միայն Աստված»

ԽՐԻՎԻԱԼ ՄԱՏԼ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՆԸ

ԳԱԲՏԱՆ Ամերիկեան սիւվար օլտըղը Իսլամի իսլբոյամա — վաղորը Ալի. Մարտն 1 ինձի բաղար էր. կիւնիւ Իսքենտերիյէսէն Տէրսաատէթէ մուվասէլէթ վէ մարտն 3ինձի սալը կիւնի էօյլենտէն սոնրա ալաֆր. սաաթ 3տէ Միսիրէ, Իզմիր վէ Բիրէյէ օղրայարագ ֆամանիւսթա Լարնակա Լիմասա Գէնկրեզ վէ Սուրիա Թարիգիյէ Իսքենտերիյէյէ մուվասէլէթ իսէնէք տիր։

ԳԱԲՏԱՆ Ֆինալյէն սիւվար օլտըղը Ա գպոսիյէ բօսթա-վաղորը վուս. ին 26ընը կիւնիւ Սուրիա խաթթընան Տէրսաատէթէ մուվասէլէթ վէ փեռ. սաաթ 3տէ ճմ. երթէսի կիւնիւ էօյլենտէն սոնրա սաաթ ալաֆրանկա հատ կէլիպօլը, Զանագ-Գալէ, Միտիլիյ, Իզմիր, Բասրա, Մերսին, Իսքենտերուն, Թարապուզ, Գէյրութ, Հայֆա, Նաֆա, Բօրթ-Սաիտ օղրայարագիսքենտերիյէյէ հարաքէթ իսէնէք տիր։

Վաղորան էրթերիք զղայսը պուլնաղը կիպի, եմէմլէրը պիրինճի նէվ օլուպ, սուֆրա իւգերինտէքի չորապլար տարի մէճմանէն վերիլէճէք։

Գու պապատ զիյատ Թաֆթիլոթ իսթեյէնլեր Գոլոֆտաա ըլսթիր իւգերինտէ Մէյմինէթ խանընտաքի մէրքէզ տանէնթեսի վէ Եռիսա Սթամպօլտա Վամատ Սուլթան խանընտաքի չիպէյէ մուրատտաթ իթմէնի տիրլեր։

ՏՈՒԹՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻԹԵՏԷՆ

Իսլամ.— Թազպիթինն վաստէսի 1)14 մարթ 1908 Թարիխինտէ հիւլյ. իսուս 1)14 մարթ 1914 Թարիխինտէ գասար պէտէլի իսթիֆա իսիմիէնէ 9 նո.լը տուլունը մուպէտաէլէր միվանթէէՕսմանիյէ գուրօնզնան Գի 28 Մուհարրեմ 1299 (8)20քանունը էվվէլ սէնէ 1881) Թարիխի նիզամնամէի հիմայունա մէրպութ Գի 1)14 եյլյլ սէնէ 1908 Թարիխի նիզամնամէնին պէյնինի մասաէսի իսապընա իպթալ իսէնէկի իլան օլունը։

ՀԱՐՊԻՑ ՆԵՂԱՐԷԹԻ ՄԻԻՆԱԳԱԱԼԱՐԸ

15 Շուպաթ 329 հումա էրթեսի միւպարա օլունագ ազամ, 900 քիլօ համիզ լիմոն, 1000 Բէնէքէ սաաէ եռաղը, 500 պին քիլօ պուլկուր։

17 Շուպաթ 329 բազար էրթեսի 80) պին քիլօ նոխուտ, 600 պին քիլօ Գասուլիա, 350 մէթրօ սէգովի։

19 Շուպաթ 329 չարշէնպէ՝ 6 միլիոն քիլօ սաման, 3 միլիոն քիլոբրա, 20) պին քիլօ սապուն։

22 Շուպաթ 329 հումա էրթեսի ֆիրուխթ իսիլէնէք Գալէնիլեր) 680) քիլօ զէյթուն տանէղի, 300 Բէնէքէ սաաէ եռաղ, 3000 քիլօ սարը, 20) չուվալ սագիգ։ Զէյթուն վէ բեքմեզ ֆէյզլարը վէ կազ սանաքլարը։

Ճիրկիթը ասքերիյէ միւպարա իսիլէնէք վէ ֆիրուխթ օլունագ ազամ պալեատ պալեալերինէ մուշ հարբեր էյտամա միւնազասա վէ միւզայեսելերի իսթա օլունագ սարը. ֆիյաթլարը հասաբ իթիսալա կէօրիւլուիկի սուրէթէ ամր կիւնէրեակ իրաելերի իսթա զրլունագ սարը։ Նումանէ վէ չարթնամէլերինի կէօրմէք իսթեյէնլերին հէր կիւն վէ իթայէ Թալիպ օլանլարը էյտը մուայենէսինատ զէվալի սաաթ 3տէ Թէմմաթ ազչէերիյէ պերպէր Լէվազիմաթը ուսմուիյէ ասքերիյէ տարիրէսի միւպայաթ զամիսիսնընա միւրաճաաթլարը։

§ 480 ատէա բօմէլ մէնթէյէ, 87 սբանեալթ, 42 չարբամ մանտալ մավրա, 20 մէրսիվէն արզալարը բէնէյէրիյինէ սբանեալթ տէմիրի, 176 մաղաս չէրչիվէլեր իչին, սբանեալթ տէմիրի, 355 չամ։ Թէնէքէ 20 նէֆի, 2) պէղիր ֆուէր, 30 ֆրանսզգ չիմէնթօսը, քէսիք 3) ֆրանսզգ չիմէնթօսը։

Պալատ էճնասը մանհարբեր մալզեմէի ինչուիյէ մէվզրի մինազասա գոնըմզը սարը։ չերտիթիթինի անլամագ իսթեյէնլերին հէր կիւն իթայէ Թալիպ օլանլարը բէյ ազչէլերինի միւսթանրպէն չէհրը հալին 17ընի բաղար էրթեսի կիւնի զէվալի սաաթ 3տէ Լէվազիմաթը ուսմուիյէ ասքերիյէ տարիրէսի միւպայաթ զամիսիսնընա միւրաճաաթլարը։

§ 270 ատէա զալբագ, 126 ատէա թուղ (17 լուպաթ 329 բազար էրթեսի)։ 2000 ատէա սէմէր արգա զալբագ, 10000 ատէա սէմէր զապուրկա թաթթաբ, 300 զինապ, 1000 ատէա գալթա, 5000 ատէա Դարահիսար քէչէրի, 22750 քիլօ գամ եռաղ, 1325 քիլօ գէրմգզը բօթաս, 20000 քիլօ օլէին, 6000 քիլօ սարը սապոնը քէօռեէ, 15000 ատէա քէօմբէք, 15000 ատէա բայլնա, 5000 քիլօ ալման սէմէրի (19 լուպաթ 329 չարշէնպէ)։

Ճինա վէ մրգաարլարը պալատ մուհարբեր եյնա հիզալարնաաքի թարիխլերտէ մէվզրի մինազասասա արը. ֆիյաթլարը հասաբ իթիսալա կէօրիւլուիկի սուրէթէ ամր կիւնէրեակ իրաելերի իսթա զրլունագ սարը։ Նումանէ վէ չարթնամէլերինի կէօրմէք իսթեյէնլերին հէր կիւն վէ իթայէ Թալիպ օլանլարը էյտը մուայենէսինատ զէվալի սաաթ 3տէ Լէվազիմաթը ուսմուիյէ ասքերիյէ տարիրէսի միւպայաթ զամիսիսնընա միւրաճաաթլարը։

ՍՈՒԹՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻԹԵՏԷՆ

Պրուսա հարբի տարիւաթէալիմի տէրսլէրինէ պէր մէրքէզ կէլէճէք 1330 սէնէսի մարթընին 31ինճի կիւնինէն իպթիտաթ օլունագ վէ սէրսէր նիսանտան իթիպարէն թէմմուզ նիհայէթինէ գասար պիւս Փարլա Թազրիպէն 4 այ տէվամ իտէրէք ատը միւթէզագիպ խուրուն իմիհանլարը իսրա զրլունագ սարը։ Նիհարի օլան իչպու տարիւաթ Թէալիմատ Թէարխաթ մէճմանէն վուզու պուլուրսա տա, հէր հալատ Թէպասի տէվէլիթը Ալիյէ Օսմանիյէէն օլմագ վէ պիլիւսապեգա մէքթիպը մէզքիր Թալիպէտի մէյանընա գապուլ իսալիմիշ պուլունագ չարթ սարը. միւասպեգալի մէզքիրէ 29 մարտ 1330 Թարիխինտէ Պրուսա հարբի տարիւաթէալիմինտէ մուզուզալանագ իսէ տէ, այնը չէրայէթ տալիրէսինտէ օլմագ իւզրէ ատնէի հալիյէ չուպաթը զայէսինտէ Թաշրա Տուլունը Ումումիյէ պաչ միւտիրիյէթ, մէրքէզ միւտիրիյէթ, միւտիրիյէթ վէ մէրքէզ մէճմուսիյէթլերինտէ տարի իսրա օլունագ սարը։

Պինայէն ալէյ տարիւաթէալիմին միւասպեգա իմիհանընա տարիլ օլմագ իսթեյէնլեր կէրէք Պրուսայա վէ կէրէք տարէր պէր մէհալէ միւրաճաաթտա սերպէսթ օլուպ պունդն իչին տա պուլունզալարը մահալ Տուլունը Ումումիյէ իտարէսինէ նիհայէթ չուպաթըն 15ինճի էվվէլ միւրաճաաթլա իսմիլերինի զայա էթիտիրմէլերի վէ զիյրաէ մուհարբեր էվրաղը իսա իրա իսլեմիլերի իսապ իսալ։

Էվվէլա՝ Իսմ ու չէօրէթիլերինի, մահալ վիլայէթլերինի, սինլերինի, մահալ իզամէթլերինի, թաֆթիլերինի տերէսէբինի վէ նիզամը ասիրէսինատ բուլը հավի պէր իսթիհանամէ։

Սանիյէն՝ Թէպասի տէվէլիթը Ալիյէ Օսմանիյէտէն պուլունզալարը վէ Տարբուլեթալիմէ գապալ օլմագ իւզրէ խմէրլերինի զայա իթիտիրիքլերի թարիխատ լեսագալ 16 եալնը իքմալ իթմէ օլաբզալարընա մուապէթ վէ մանասասագ վիլայէթ իլմուխապերի։

Սալիգէն՝ Իլամէթ իթիֆաքլերի մահալը մէէմուրիյէթ ալիտակ թարագիրը առն իրա օլունագ պէր հիանը հալ չէհտեթնամէսի,

Բոպիսի՝ Իւչ սէնէէն ազ պէր միւասէթ էվվէլ սալբանմըզ օլաբզալարը միւպէյին պէր ալը չէհատեթնամէսի։

Պունը միւթէագիպ նամզիյէտը իսթիանամէլերինատ պէյան իթիֆաքլերի մահալատ վագը մուայենինատ միւնէթ-միյէն վէ պէյնէն ըմիհանն օլունագ իւզրէ Տուլունը Ումումիյէ իտարէսի թարագիքնան տավէմ օլունագ վէ իշպու էնթիհանատ գալբինտէ գապալ իսալիմ պուլունագ չարթ սարը։

Պինայէն ալէյ տարիւաթէալիմին միւասպեգա իմիհանընա տարիլ օլմագ իսթեյէնլեր կէրէք Պրուսայա վէ կէրէք տարէր պէր մէհալէ միւրաճաաթտա սերպէսթ օլուպ պունդն իչին տա պուլունզալարը մահալ Տուլունը Ումումիյէ իտարէսինէ նիհայէթ չուպաթըն 15ինճի էվվէլ միւրաճաաթլա իսմիլերինի զայա էթիտիրմէլերի վէ զիյրաէ մուհարբեր էվրաղը իսա իրա իսլեմիլերի իսապ իսալ։

Էվվէլա՝ Իսմ ու չէօրէթիլերինի, մահալ վիլայէթլերինի, սինլերինի, մահալ իզամէթլերինի, թաֆթիլերինի տերէսէբինի վէ նիզամը ասիրէսինատ բուլը հավի պէր իսթիհանամէ։

Սանիյէն՝ Թէպասի տէվէլիթը Ալիյէ Օսմանիյէտէն պուլունզալարը վէ Տարբուլեթալիմէ գապալ օլմագ իւզրէ խմէրլերինի զայա իթիտիրիքլերի թարիխատ լեսագալ 16 եալնը իքմալ իթմէ օլաբզալարընա մուապէթ վէ մանասասագ վիլայէթ իլմուխապերի։

Սալիգէն՝ Իլամէթ իթիֆաքլերի մահալը մէէմուրիյէթ ալիտակ թարագիքնան տավէմ օլունագ պէր հիանը հալ չէհտեթնամէսի,

Բոպիսի՝ Իւչ սէնէէն ազ պէր միւասէթ էվվէլ սալբանմըզ օլաբզալարը միւպէյին պէր ալը չէհատեթնամէսի։

Պունը միւթէագիպ նամզիյէտը իսթիանամէլերինատ պէյան իթիֆաքլերի մահալատ վագը մուայենինատ միւնէթ-միյէն վէ պէյնէն ըմիհանն օլունագ իւզրէ Տուլունը Ումումիյէ իտարէսի թարագիքնան տավէմ օլունագ վէ իշպու էնթիհանատ գալբինտէ գապալ իսալիմ պուլունագ չարթ սարը։

Պինայէն ալէյ տարիւաթէալիմին միւասպեգա իմիհանընա տարիլ օլմագ իսթեյէնլեր կէրէք Պրուսայա վէ կէրէք տարէր պէր մէհալէ միւրաճաաթտա սերպէսթ օլուպ պունդն իչին տա պուլունզալարը մահալ Տուլունը Ումումիյէ իտարէսինէ նիհայէթ չուպաթըն 15ինճի էվվէլ միւրաճաաթլա իսմիլերինի զայա էթիտիրմէլերի վէ զիյրաէ մուհարբեր էվրաղը իսա իրա իսլեմիլերի իսապ իսալ։

Էվվէլա՝ Իսմ ու չէօրէթիլերինի, մահալ վիլայէթլերինի, սինլերինի, մահալ իզամէթլերինի, թաֆթիլերինի տերէսէբինի վէ նիզամը ասիրէսինատ բուլը հավի պէր իսթիհանամէ։

Սանիյէն՝ Թէպասի տէվէլիթը Ալիյէ Օսմանիյէտէն պուլունզալարը վէ Տարբուլեթալիմէ գապալ օլմագ իւզրէ խմէրլերինի զայա էթիտիրիքլերի թարիխատ լեսագալ 16 եալնը իքմալ իթմէ օլաբզալարընա մուապէթ վէ մանասասագ վիլայէթ իլմուխապերի։

Սալիգէն՝ Իլամէթ իթիֆաքլերի մահալը մէէմուրիյէթ ալիտակ թարագիքնան տավէմ օլունագ պէր հիանը հալ չէհտեթնամէսի,

Բոպիսի՝ Իւչ սէնէէն ազ պէր միւասէթ էվվէլ սալբանմըզ օլաբզալարը միւպէյին պէր ալը չէհատեթնամէսի։

Պունը միւթէագիպ նամզիյէտը իսթիանամէլերինատ պէյան իթիֆաքլերի մահալատ վագը մուայենինատ միւնէթ-միյէն վէ պէյնէն ըմիհանն օլունագ իւզրէ Տուլունը Ումումիյէ իտարէսի թարագիքնան տավէմ օլունագ վէ իշպու էնթիհանատ գալբինտէ գապալ իսալիմ պուլունագ չարթ սարը։

Պինայէն ալէյ տարիւաթէալիմին միւասպեգա իմիհանընա տարիլ օլմագ իսթեյէնլեր կէրէք Պրուսայա վէ կէրէք տարէր պէր մէհալէ միւրաճաաթտա սերպէսթ օլուպ պունդն իչին տա պուլունզալարը մահալ Տուլունը Ումումիյէ իտարէսինէ նիհայէթ չուպաթըն 15ինճի էվվէլ միւրաճաաթլա իսմիլերինի զայա էթիտիրմէլերի վէ զիյրաէ մուհարբեր էվրաղը իսա իրա իսլեմիլերի իսապ իսալ։

Էվվէլա՝ Իսմ ու չէօրէթիլերինի, մահալ վիլայէթլերինի, սինլերինի, մահալ իզամէթլերինի, թաֆթիլերինի տերէսէբինի վէ նիզամը ասիրէսինատ բուլը հավի պէր իսթիհանամէ։

Սանիյէն՝ Թէպասի տէվէլիթը Ալիյէ Օսմանիյէտէն պուլունզալարը վէ Տարբուլեթալիմէ գապալ օլմագ իւզրէ խմէրլերինի զայա էթիտիրիքլերի թարիխատ լեսագալ 16 եալնը իքմալ իթմէ օլաբզալարընա մուապէթ վէ մանասասագ վիլայէթ իլմուխապերի։

Սալիգէն՝ Իլամէթ իթիֆաքլերի մահալը մէէմուրիյէթ ալիտակ թարագիքնան տավէմ օլունագ պէր հիանը հալ չէհտեթնամէսի։